

JOSEP MARIA RIPOLL - 10 de maig

AUTORETRAT A MANERA D'INVENTARI

El desordre que, d'enfora,
es fa metàfora d'endins.

La possessió de llibres i papers
com a objectes de culte.

No esborrar mai de l'agenda els noms
dels morts: fer com si encara.

Rumiar molt però actuar poc
i creure que contemplar la ferida
podria ajudar a tancar-la.

I, el que és pitjor, persistir en tot
i fer-ne una poètica.

EL BON POEMA

El bon poema s'escapa.
No és cap ocell fugaç a la finestra
ni cap paó obert en colors.
És el rellotge oblidat a la cuina,
la llista de comprar del rebedor,
el guant extraviat en un taxi,
el clau d'on Txéjov no va penjar res:
és tot allò que descansa
però anhela tenir veu.

El bon poema s'escapa
i ens fa, molest, de mosca vironera
mentre pensem en altres coses
-que en volem dir vida-
i quan creiem atrapar-lo
només tenim un buit entre les mans
que ha fet tot just un moment de soroll.

TAMPOC

(“Nena en un marc” de Rembrandt)

Neix d'una negror de fons.
Se'ns acosta, potser a rebre la llum,
però, fosca, la mirada endins i enfora
no gosa ben bé obrir-se, com tampoc
la lleu separació entre els llavis.
No se li acut sortir, tot i les mans
que palpen tímides la fusta.
Ens mira a nosaltres, lliures
del marc que a ella l'empresona
però igualment encabits
dins allò que toquem sense gosar
travessar-ho i que en diem
els nostres límits naturals.
Tampoc no en sortirem. Som ella.

Miro cap enfora, al pati. Però no el veig: veig un nen que també el mira i que ja no sóc jo. De fet, no sé si ell veu el pati: potser veu l'home de cinquanta anys que sí que sóc. O no, perquè el nen mira i la mirada se li perd verds enllà, on només hi ha l'ara, no el després, arbres i plantes en una prolongació d'ell mateix. Finalment em decideixo a mirar el pati, sense filtres, però tampoc no el veig. Veig un vell que també el mira i que encara no sóc jo i que potser sí que veu l'home de cinquanta anys que sóc en aquest ara en què hauré de tornar a aprendre a mirar per saber veure, ara sí, res més que el pati.

FIL MUSICAL

Aspirar sovint, lírics, a la música
de les esferes, als cors angelicals,
però estendre les arrels en canvi
a la música ambiental, al mobiliari
d'hotel del gust de tots
que és com dir de ningú. No ens cansa
allò que pertot regna, i sí
una presència de solemnitat
continuada, que vol invitar a l'èxtasi
sense interrupció. Aspirar a la música
de les esferes només
en la forma covarda que ens permeti
un retorn amable al fil musical.

Cobejar, dèbils com tots,
més el confort que la pau.

EL PES DELS MORTS

*A la memòria de la mare
i a partir d'un dibuix de Nati Ayala*

El pes feixuc dels morts ens aclapara,
portem l'endins tot carregat d'absències.

Justament per això, en veure la fulla
dibuixada a la làmina en lliure
caiguda l'hem volgut invertir
per al recordatori: ara vola
perquè es faci lleugera la mancança
i perquè els morts, alats, ens sobrevolin
en lloc de corbar-nos l'esquena.

És potser el seu desig últim:
que la brisa ens els retorni
sense patiment ni cos, volàtils.

MARGES

Ser l'anònim personatge
d'algunes fotografies
-revelades qui sap on-
que no mira l'objectiu
i apareix en segon terme
com un extra del cinema.
Ser aquell que només va ser-hi
un moment, passavolant,
i el qui per res no destorba
sempiterns protagonismes.
Ser el mica, el gens, el sense,
allà on tothom vol ser molt
i n'hi ha que arriben a massa.
Ser qui és i qui no és,
i que un mer atzar tan sols
faci, als marges de la imatge,
que el revelat ens delati.

El full es fragmentava en geometries
que el traç maldestre omplia amb personatges:
pistolers d'Arizona tan salvatges
com els indis caiguts -carnisseries

que, mortífers, els llapis escampaven
amb colors bigarrats per les muntanyes;
tornava la caricatura estranyes
les imatges de mite que engendraven.

Quan avui em convida la blancor
a retrobar-me amb mi en l'escriptura,
em sé, com de petit, un perdedor:

del món de mites que trasllado al full
potser n'estampo la caricatura,
deformació grotesca del que vull.

DOS

Han estat sempre dos.
El primer és el més fort,
astut, rialler i hàbil,
i és el que surt als diaris
i el que té les respostes
i somriu a les fotos
i no palpa el fracàs.

Sóc el segon. Estima'm.

DIVERSIÓ

Quan inicio un vers, no puc saber
Si la versió serà definitiva;
Sovint tampoc no sé vers on va el vers,
Ni sobre què el poema versa encara.

La diversió s'acaba si a mig vers
No tinc vers on anar; i, si en saber-se,
No veies el vers clar, no seguiria:
Gran fóra l'aversion pel vers truncat.

Potser el revers del vers em tornaria
Diversions que l'anvers no em donarà.
Prò, poc versàtil, no em diversifico
En més versions que el vers esgotaran.

En verds, més que no en blaus, faré el vers sempre,
I a Anvers podria dir que he escrit com mai...
És versemblant que, prop de Barcelona,
De perversions se'm cansi, doncs, el vers.

VARIACIÓ SOBRE JULIO CORTÁZAR

de arriba abajo o bien de abajo arriba...

pots començar per dalt o bé per baix
el sentit del sonet serà el mateix
una estructura especular que creix
catorze versos en perfecte encaix

amb rimes que combinen eix i aix
van donant voltes a l'entorn d'un eix

com les que dóna a la peixera el peix
que dóna voltes sense daltabaix

aquest sonet en forma d'espiral
-ara les rimes són en al i en et-
no evoluciona tot i no estant quiet

no és res més que una entremaliadura
en el moment d'emprendre'n la lectura
pots començar per baix o bé per dalt

MARGUERITE GACHET AL PIANO

Asseguda enfront del piano,
Marguerite Gachet
alena els punts de roig que mouen l'aire.

Un blanc espès, curull de pinzellades,
li estén per sobre el cos plecs aspres d'un vestit.

El so del vori i la fusta
emergeix del silenci de les mans.
Sempre li engroguirà els cabells aquesta melodia.

EL POEMA

Quan et dedico un poema
i t'hi dic coses que no
et sé dir mai de paraula,
no dubtis a qui has de creure;
no em facis cas a mi, no:
creu el poema.

TU

El passat viu, ja mort, a la memòria
i al futur ja hi viu, mort, el temps proper.

Mentrestant val, però, la pena viure:
entre les dues morts, tu ets el present.

PARET

Tapem el buit de l'entorn,
la paret blanca.

L'omplim sempre de llibres i de quadres,
de fotos de morts que ens criden
i de vius a qui cridarem nosaltres,
de mobles de colors que volem càlids,
de gerros inflats del no-res
que respirem; tapem l'entorn,
ens ocultem el buit que ens construeix,
ens fem la vida a mida de les pors
i defugim el blanc de la paret,
únic mirall possible.

EPITAFI

Ara que ja m'he fet només silenci,
tot el que de mi queda són paraules.

VERDS

Així com quan, colgats en la natura,
xuclem els verds als ulls amb l'avidesa
dels qui respirem gris i somniem roig
i el blau ens és només teló de fons,
i en xuclar els verds sabem com de pobra és la llengua
que no és capaç de dir-ne tots els tons
perquè hi ha verds d'un fort regust de menta
i verds del clar dels sons del clarinet
i apagats verds de pols que no s'aixeca
i verds d'un fosc de vent que es gronxa lent,
em passa a mi, que la vida m'assalta
amb els tons inconcrets de tants matisos
que no els sabia dir, però sé lluny
del sí segur i el no rotund, tan monocroms,
del molt i el poc i del calent i el fred,
perquè enllà dels colors es despleguen els tons
que ens tenyeixen els dies. No voldria
repetir els noms del roig, el groc, el blau, i sí cantar
la paleta del temps que ens els barreja,
els tons dels diferents verds de la natura
que ens tornen aigualides les paraules.

ACABAR

I tot allò no dit
s'agita encara en una zona fosca.

És la regla del joc:

per molt que estiguem desbrossant
les fulles que espesseixen la contrada,
encara que creguem que hem arrencat
la polpa que arrugava el fruit,
allò més essencial s'amaga sempre.

És la regla del joc:

tot i que persistim en la recerca,
mai no podrem acabar.

